

Bilaga : Estelle Manville (1904-1984) – ”den amerikanska importen”.

Under sin militärtjänst lade sig Folke till med omgivningens ovanor och började både röka, dricka och idka sällskapsliv & drevjakt. Hans närmaste vän var Sigfrid Ericson [Rålamb]. Båda tillhörde Livdragonernas festprissar, de s k ”snaskebassarna” (danska för kelen eller kysslysten), som med vita nejlikor i fracken gjorde staden osäker. Snaskebassarnas fester brukade äga rum på Blanche Black Cat Bar. Även Cecils Bar nämns. En mängd förbindelser – legitima och ej – knöts med bekantskaper därifrån. Under sin första sjukledighet inledde Folke ett förhållande med revyartisten Lillie Christina Ericsson (1892-1981) vilket 1921 resulterade i en dotter. Som historien traderas ville han gifta sig med henne men hans föräldrar vägrade samtycke och hotade med att dra in underhållet. Det finns också en uppgift om att hans gudfar Gustaf V – inte heller han någon vän av mesallianser – på något sätt ingrep. Hur det nu var gifte sig Lillie med en annan och Folke eller hans föräldrar betalade underhåll för dottern fram till 1939. Folke träffade aldrig sin dotter. Myndighetsdagen kallades hon upp till hovet, fick en engångssumma, och fick lova att aldrig göra några anspråk i framtiden vilket hon heller inte gjorde. Dottersonen hävdade att Folke känt djup ånger och lovat att som gottgörelse för sitt löftesbrott ”göra något för mänskligheten”.¹ Det är svårt att verifiera. Lättare att verifiera är att nästa flamma Estelle Manville hade gott om pengar och att Folke gifte sig med henne utomlands. Detta skedde 1928 under hans andra sjukledighet.

Som nämnts hade även Folke två möjligen platoniska affärer: I tonåren (se kapitel 48) & i 40-års åldern (se kapitel 49). Det finns ingen information om endera.

* * *

Estelle Romaine Manville föddes den 26 september 1904 i Pleasantville utanför New York. Fadern var industrimannen Hiram Edward Manville (1872-1944). Modern var societetsdamen Henrietta Estelle Romaine (1878-1947). Estelle hade en bror Hiram Edward jr (1906-1982). Familjetraditionen var att släkten var adlig eller närpå:

[D]et var med en viss svårighet jag lyckades utröna att hans [faderns] första stamfader på amerikansk botten hette John Manville, vilken år 1674 landsteg i det nya landet. Denne John Manville var i sin tur en ättling till Joeffrey de Magnavil från Normandie, på sin tid en av Vilhelm Erövrarens följeslagare i kriget mot England. En annan mr Manville's europeiska stamfäder hette Jeoffrey de Mandeville och blev av kung Stephen dubbad till första Earl of Essex. På modernet härstammar den blivande grevinnan Bernadotte från Claes Jansen Romaine, vilken tillsammans med prinsen av Nassau försökte etablera en holländsk koloni i Brasilien men år 1660 slog sig ned på Long Island utanför Newyork. Familjen Romaines historia är på ett framträdande sätt förenad med utvecklingen av Long Island och staten New Jersey.²

Estelle blev den 1 december 1928 – när hon gifte sig med Folke – grevinna af Wisborg men förlorade titeln den 3 mars 1973 när hon gifte om sig med hovintendenten Carl-Erik Ekstrand. Hon var som person mycket reserverad varför hennes CV nedan säkerligen är inkomplett. Det finns en svensk kortbiografi (Knagg 1932: ss. 336-344).

*

¹ Karlsson, Mats. ”Bernadottes okända dotter.” Fokus 1938:37.

² ”Den blivande grevinnan Bernadotte.” Vecko Journalen 1928:34, s. 11.

Estelle brukade börja familjehistorien med sin farfar Charles Brayton Manville (1834-1927), skapare av familjeförmögenheten. Denne var mångsysslare, bl a fotograf, försäljare och guldgrävare. Det gick dock inte så bra. Bättre gick det för den Milwaukee-baserade ”Manville Covering Business” (1886-1901) som sålde asbestisolering till ångpannor. Enda konkurrenten var den New York-baserade firman ”H.W. Johns Manufacturing Company” (1858-1901). Efter det att Johns avlidit gick firmorna 1901 ihop under namnet ”Johns-Manville Corporation”. Året därpå pensionerade sig Charles och överlät driften åt sina tre söner Thomas (1864-1925), Charles jr (1866-1920) & Hiram (1872-1944). Thomas var den drivande. Vid Charles död 1927 börsintroducerades företaget och värderades då till 150 miljoner dollar men under depressionen sjönk kursen.³

Estelle har berättat några dramatiska höjdpunkter:

Både vår farfar och vår far hade måst leva en del av sitt liv under en ständig kamp mot, till och en hotande konflikt med indianerna på krigsstigen. Då min far var liten bodde familjen i en stockstuga på prärien. En gång hade farfar rest bort med vagnen och lämnat farmor och de tre pojkarna hemma. Det blev ett spännande äventyr för dem. En soldat från Fort Meade kom galopperande efter några dagar och rådde dem att taga skydd vid fortet för indianerna var på krigsstig i trakten. En grannfamilj hämtade dem på väg till det skyddande fortet, för de ägde bara den vagn farfar hade tagit med sig.

När min far blev äldre fick han uppgiften att vara förman för en gruva i Mexiko. Infödingarna tyckte aldrig om gringos - deras namn på de vita. En natt blev min far varskodd om ett förestående myteri vid gruvan. Hans kineskock fyllde hans sadelpåsar med rostad majs och han försvann mot närmaste järnvägsknut, efter att ha blivit övertygad om att det nyttjade ingenting till att han stannade. När han nådde byn, tog han in på det enda hotell som fanns. Trots trötthet flyttade han sängen ifrån fönstret för sina kalla fötters skull. Senare smäll ett skott och en kula for genom den tunna väggen, och hålet låg i linje med där hans huvud skulle varit, om han inte hade flyttat sängen. Nyheten om myteriet hade hunnit fatt honom! Han tog sig sedan ut genom fönstret med hjälp av en brandlina och höll sig gömd nära stationen tills tåget kom på morgonen.⁴

Detta förefaller aningen fantasifullt. Fort Meade byggdes 1878 i samband med guldruschen till Black Hills. Ryktet om indianer på krigsstigen var antingen från en episod juni 1882 då ett avtal med Lesseton-indianerna i Norra Dakota höll på att gå ut⁵, från paniken vid tiden för Sioux-kriget 1890/91, det som slutade med massakern vid Wounded Knee, eller Bannock revolten 1895. Men då bodde familjen inne i Milwaukee.

Arbetskonflikten i Mexiko ägde rum okänt när. Estelles far har berättat en alternativ version:

När jag var ung pojke förlorade min far hela sin förmögenhet på en gruvaffär och jag fick börja livet med absolut tomma händer. Jag har t. o. m. arbetat som gruvarbetare. Det var en hård tid. Inga åtta timmars arbetsdagar utan ofta 10-15 timmar om dagen nere i gruvgångarna. Säkerhetsanordningarna på den tiden voro naturligtvis icke heller så effektiva som nu. Jag visste aldrig när vi om morgnarna åkte ned med hissen om jag

³ Fortune 1931; Ingham 1983; Kalanik & McNulty 1993; McCulloch & Tweedale 2008; NHS 2016.

⁴ Bernadotte 1940: ss. 37-38.

⁵ ”An Indian Scare in Dakota.” The Chicago Tribune 1882-06-10, s. 10.

någonsin åter skulle få se dagens ljus. Men så var glädjen så mycket större då jag om lördagskvällarna kom hem med mina surt förvärvade dollars.⁶

1911 lät sönerna uppföra en helt ny asbestfabrik utanför New York och kring den växte ett helt invandrarsamhälle upp, även det kallat Manville. Arbetarskyddet var eftersatt och bolaget åtalades redan under 1920-talet för flera fall av asbestios. Senare stämde det kollektivt för flera tusen fall vilket 1982 ledde till en konkurs. Vid det laget ägdes aktiemajoriteten av J.P. Morgan & Co. Det är inte känt hur stor andel Estelle hade men hur man än vrider på saken ärvde hon blodspengar.

Estelles farfar, far, bror och farbröder hade alla styrelseposter i firman, däremot aldrig Estelle eller hennes kusiner Thomas Franklyn jr (1894-1967) & Lorraine (1896-1959). Thomas betraktades som en odåga & odugling. Som historien berättas testamenterade fadern honom en livränta och en miljon dollar när han gifte sig. Testamentet stipulerade dock ingenting om antalet äktenskap. Det blev så småningom 13 (!) stycken.⁷

*

I slutet av mars 1928 träffade hon Folke som var nedbjuden till Gustaf V i Nice. Där befann sig även familjen Manville – far, mor & dotter. Dessa var bjudna på middag hos Gustaf och Folke fick Estelle till bordet. Han gjorde inget större intryck på henne just då men senare intogs hon av hans karaktärsegenskaper & beslutsamhet att förlova sig med just henne. Enligt en version skall paret bara ha känt varandra 4 dagar när hon tackade ja till hans frieri. Enligt en annan version fick Folke recidiv av sitt magsår, återvände till Sverige och friade till henne brevledes från sjukbädden. Det finns ett familjerykte att Gustaf V agerade äktenskapsmäklare men det har inte gått att bekräfta.⁸ Troligare är att prins Gustaf Adolf, som även han var i Nice, bidrog genom att tala väl om Folke. Gustaf V hade i alla fall inget emot henne. ”En förtjusande flicka, alldeles utan choser”, var hans omdöme. Andra var lika positiva:

”Det var bara en i hopen [av unga amerikanskor] som skilde sig från de andra, en lång, smärt, ung flicka, med svart hår och svarta ögon, och det stränga allvar över dragen som man ibland ser hos unga flickor av folket [här] nere i Södern. ... Ett vackert huvud med en hårknut i nacken, intet smink, en relativt lång kjol, och inte ett enda smycke. ... till sitt väsen liknade hon mest en konservativt uppfostrad svensk herrgårdsflicka.”⁹

”Vilken förtjusande ung dam. Mild men ändå bestämd, mjuk, graciös, kunskapsstörstande, konstnärligt begåvad. ... Och ändå inte ett spår nyckfull eller bortskämd, så miljonärsdotter hon är. Ingenting av prål eller förkonstling.”¹⁰

Även senare hade Estelle goda pressrelationer men det tycks snarare ha varit att hon charmade journalisterna än att hon öppnade sig för dem. Hon hade en behaglig nära på perfekt svenska men det finns inga tidnings- eller radiointervjuer. Hon skrev sina egna artiklar och undvek sin person. Någon skildring av hennes uppväxt finns inte. Det går dock att pussla ihop några detaljer även om Folke föll henne i talet så att hon inte avslöjade för mycket. Hon hade fått

⁶ ”Från gruvarbetare till asbestkung.” Vecko Journalen 1928:36, ss. 8-10. [Citat ur New Yorker.]

⁷ Manville 1972: ss. 13-19; Waterbury m.fl. 2009: s. 78.

⁸ Hadenius 2007: ss. 13-14; Lindqvist, Roger. ”Prinsessan döps efter hans mor.” Uppsala Nya Tidning, 2012-02-25. [Intervju med sonen Med dr Folke Bernadotte.]

⁹ ”Den blivande grevinnan Bernadotte.” Vecko Journalen 1928:34, s. 11.

¹⁰ Tigram. [Margit Siwertz.] ”Hemma hos greve Folke Bernadotte.” Vecko Journalen 1930:13, ss. 26-29,54.

privatundervisning. Hon hade inte gått någon finishing school. Hon gjorde sin sociala debut 21-årsdagen. Hon var intresserad av målning, skulptur, ridning och spelade flera instrument som gitarr, piano & orgel. Somrarna tillbringade hon i Wisconsin där hon umgicks med släkten. Hon var en bokmal och föräldrarna oroade sig över att hon skulle få idéer. Uppvuxen med gåpåare tyckte hon New Yorks äktenskapskandidater var väl barnsliga. Några konkreta planer för sin framtid verkar hon inte ha haft. Folke var en väg ut. Efter hans död intervjuades hon om frieriet:

När jag först träffade Folke Bernadotte var det kanske inte så underligt att jag hade en förutfattad mening om honom då jag hade hört hur hans farbror, kung Gustaf, hade skickat efter honom från Sverige. Han föreföll mig vara en mörk självsäker man — en sådan som trodde, att han kunde få vilken flicka som helst. Under vår första middag ägnade jag honom därför minimal uppmärksamhet och pratade mest med gästen på min andra sida. Konvenansen fordrade emellertid, att han skulle bjuda upp mig till dans någon gång under kvällen. De första dansstegen utfördes under en besvärande tystnad. Plötsligt släpptes en massa ballonger ner från taket och en spexfigur till en rik äldre dam, som var känd för sina originella tilltag med gigolos, började sparka till ballongerna. Med en gång såg jag att min danspartners ögon var intensivt blå och att han i själva verket var ljus i stället för mörk, tack vare att hans skratt bubblade upp på ett smittande sätt. Han var som förvandlad. Min tidigare vaksamhet var som bortblåst och resten av kvällen hade vi ohejdat roligt.

Fyra dagar senare satt vi på Sporting Club (den gamla som sedan brann ned) och bytte åsikter samt diskuterade framtiden. Även om jag då betraktade det hela som en typisk Rivieraromans och gick in för att glömma bort den, misslyckades jag på grund av allt, som jag läste både på och mellan raderna i de brev som nådde mig över Atlanten de följande månaderna – som kom att betyda så mycket, men som nog aldrig hade blivit skrivna, om inte Folke blivit sjuk och fått tid och tillfälle för brevskrivning.

Jag började ana, att han kanske var den »sagoprins» som jag drömt om sedan flickåren. En man vars karaktär och var över medelmåttan — en man som det skulle bli något av. Han berättade i breven oförbehållsamt om sitt liv, »det skall inte finnas någonting mellan oss» och de innehöll ock skrivningar om vardagshändelser som t. ex. när magasinet för hans bror på landet brann, medan han själv låg sjuk och inte kunde delta i släckningen. Fastän han låg i sängen, tog han självklart hand om och roade barnen så att de inte skulle bli rädda eller springa i vägen under släckningsarbetet. Allt det sade mig en hel del.

Att mitt första intryck av Folke kunde bli så befängt har jag än i dag svårt att förstå. Hur grundligt jag misstagit mig underströks ännu en gång när jag [den 12 juli] återsåg honom på Gripsnö bryggan vid kajen i New York som svar på ett telegram från mig. Han verkade som en blyg pojke, ivrig att göra ett intryck i ett främmande land hos nästan helt okända människor. Färden med min pappas yacht upp efter kusten till Kanada gav oss alla möjlighet att bättre lära känna varandra. Min mamma blev förtjust i Folke och min far gillade honom, trots en allergisk motvilja emot utlänningar — i synnerhet sådan som hade titlar. Min bror fann honom »a regular guy».

Telegrammen som talade om vårt beslut avsändes från Sidney [Nova Scotia, Kanada] genom en oberörd telegrafist, som säkert trodde att adressaterna var uppbyggda. Folkes lyhördhet för olika sorters humor var en stor tillgång som märktes både då och

senare. Folke och min far började redan samla på sina allra bästa historier och lade ned stor omsorg på att förklara för varandra varför är de var roliga. Det var inte alltid så lätt att få fram svenska ordlekar i översättning. Folke kunde skratta åt sig själv och med andra.¹¹

Förlovningen eklaterades vid en middag den 3 augusti 1928. Därefter gjorde Folke, fästmän och hennes mor ett Sverigebesök så att släkten fick träffa henne. Vid återkomsten väntade ett uppbåd journalister med de i sammanhanget vanliga frågorna: Hur länge har ni känt henne? Hur länge har ni varit förlovade? Var möttes ni första gången? Vem presenterade er? Svarade hon genast ja på ert frieri? När kysste ni henne första gången? Folke omväxlande gav svar och duckade. Journalisterna tycks ha blivit nöjda men i så fall måste förväntningarna ha varit låga:

“We are going to Stockholm and live where I have a flat,” the count said on his arrival from Sweden with members of his wedding party. “I intend to have a radio, an electric refrigerator and a vacuum cleaner, just like all other folks have.” ...

The count revealed that he first met Miss Manville at Monte Carlo, last spring.

”How many times did you have to ask her?” he was questioned.

”No, no, no, no,” he shouted, laughing in spite of himself, as a blush colored his neck and face. ”You mustn't ask me that. It is not easy to get the best girl in America.”¹²

Bröllopet stod i Pleasantville utanför New York den 1 december – vigseln i en lokal kyrka, bröllopfesten i Manvilles nyuppförda 56-rumsvilla. 1450 gäster var inbjudna till en kostnad av \$250,000. (Eftersom bröllopspresenterna var värda över miljonen gick man faktiskt trots det med vinst!) Tillställningen beskrevs senare som det närmaste USA någonsin kommit ett europeiskt kungabrillop med svenska dragonuniformer, pager i 1700-talsutstyrelse m m. Estelles bror var den ende av marskalkarna som bar civila kläder. Prins Gustaf Adolf var ”bestman” och brudparet lämnade kyrkan under en svensk svärdshäck. Estelle skar upp den två meter höga bröllopstårtan med Folkes sabel. Närvarande livdragoner skålade brudparet med att slå ena stöveln i bordet. Allt mycket exotiskt tyckte de amerikanska journalisterna. Ett 20-tal vänner, släktingar & bekanta, var inbjudna med överresan och alla kostnader betalda. Alla männen hade hästanknytning:

Kungahuset: Prins Gustaf Adolf (1906-1947) & prins Sigvard (1907-2002) som representerade Gustaf V. Familjen: Brodern Carl Bernadotte (1890-1907) med fru Marianne (1893-1978; f. De Geer af Leufsta); system Elsa Bernadotte & system Sophia Fleetwood. Jockeyklubben: Hovstallmästaren greve Carl Bonde med fru Ebba; hovstallmästaren friherre Carl-Erik von Platen (1895-1972) med fru Gunhild (1899-1975). Livregementets dragoner: Greve Nils Wachtmeister (1891-1960) med fru Märta (1896-1976; f. De Geer af Leufsta); Per Janse (1893-1961) med fru Ella (1895-1949; f. Holterman); Johan August Enhörning (1895-1977); friherre Sigfrid Ericson [Rålamb] (1896-1930); friherre Carl Lagercrantz (1898-1961); Gösta Pauli (1900-1976) & greve Eric Olof von Rosen (1902-1967).¹³

Med ekonomin nu ordnad kunde Folke vid återkomsten flytta hemifrån. Fram till den 1 november 1930 då han tog avsked bodde paret i en paradvåning på Karlavägen, senare Valhallavägen & Folkes gamla officersmäss Dragongården.

¹¹ ”Estelle Bernadotte berättar.” Vecko Journalen 1958:37, ss. 4-5, 33 & 1958:38, ss. 18-19, 42-44. [Sista delen 1958:39 fattas.]

¹² [Intervju med Folke B & Estelle M.] The Evening Independent 1928-11-27.

¹³ New York Times 1928-10-23, s. 34.

*

Estelle introducerades i Folkes bekantskapskrets, lärde sig svenska, sysslade med inredning & konstnärligt arbete, följde Folke i hans representation och höll tyst med sina amerikanska åsikter. Framförallt tycks hon ha funnit den respekt som visades kungafamiljen fullständigt obegriplig. Hembesöken varje år var ett andningshål men inget är känt om hennes amerikanska umgänge. Hon imponerade på svenskarna som en bildad person. Kanske överdrev hon den saken. 1934 publicerades en bok med enkätsvar av bl a henne. Estelle framstår som en bildningssnobb:

- Fråga: Vilken historisk gestalt sätter Ni högst värde på och varför?
Svar: Marcus Aurelius och Florence Nightingale.
- Fråga: Vilket konstverk har gjort det djupast intrycket på er?
Svar: Begravningen av Greve d'Orgaz, El Greco. Madonnan av klipporna, Leonardo da Vinci. Burgos-Katedralen.
- Fråga: Namnen på fem av Edra favoritböcker.
Svar: Plutarch's lives, The Amazing Marriage (George Meredith), Wuthering Heights (Emily Brontë), The Bridge of San Luis Rey (Thornton Wilder), 20 thousand Leagues under the Sea (Jules Verne).¹⁴

Mycket av Estelles tid gick i början åt till parets fyra söner Gustaf (1930-1936), Folke jr (1931-), Fredrik (1934-1934) & Bertil (1935-). Gustafs död 1936 var mycket traumatisk. Han hade en öroninfektion och vägrade att ta en spruta. Estelle lät det vara eftersom hon var uppfostrad enligt amerikanskt mönster att respektera individens integritet. När Gustaf dog av sin infektion tog hon det så hårt att hon en tid var intagen på vilohem.¹⁵ Folke jr sattes 1944 i Lundsbergs internatskola och träffade sina föräldrar huvudsakligen under loven. Det förefaller varit Folkes idé. Bertil gick i vanlig skola.

Estelles karriär inom kungahuset löpte parallellt med Folkes. När paret 1932 återkom till Sverige började hon representera. Liksom Folke i sin affärsverksamhet började hon från grunden. Hon deltog i hund- och blomutställningar, arbetade i frälsningsarméns syförening, sålde strumpor & mordsdagsblommor på basarer, visade upp hemmet för journalister, tävlade i bordsdukning, följde med Gustaf V som ”kuttersmycke” på invigningar, m m. Hon tillhörde prinsessan Sibyllas sällskapsdamer och umgicks i hovkretsarna. När Folke 1934 blev prins Gustaf Adolfs hovchef fick hon även närvara vid riksdagens högtidliga öppnande. 1934-1948 arbetade hon inom följande områden:

- När Folke 1934 blev styrelseledamot i Svenska Amerika-stiftelsen anlätades hon som diskussionsledare för ett bordssamtal om svensk och amerikansk barnuppfostran. Estelle sammanfattade sina synpunkter i en artikel.¹⁶ Hennes poäng förefaller vara att en av skolans främsta uppgifter är att stärka barnets självkänsla. 1937 blev hon vice ordförande i kommittén för museet om ”svenskhetsens insatser i Amerika” och året därpå ordförande i Sverigefilialen av American womans club.

¹⁴ Berg red. 1934: ss. 26-27.

¹⁵ Hewins 1950: s. 63.

¹⁶ Bernadotte, Estelle. ”Svenska barn och amerikanska.” Idun 1934:43, ss. 1191,1201-1205.

- 1934 började också hennes ”scoutkarriär”. När Folke våren 1934 togs upp som scout i KFUM blev Estelle samtidigt hedersgard i Svenska flickscouter (SFS). Detta var inte helt oförtjänt eftersom hon 1915-1918 faktiskt varit medlem i Amerikanska flickscouterna. Därefter blev hon ordförande i SFS Stockholmsdistrikt, 1940 (?) vice ordförande i SFS landsorganisation, 1948 SFS utrikessekreterare.
- 1940 skrev Folke & Estelle en bok om scouting & barnuppfostran.¹⁷ Folke propagerade i boken för det sätt han själv blivit uppfostrad på där disciplin & lydnad var det viktigaste. Detta överensstämde inte med Estelles tankar om frihet under ansvar och att resonera med barnet för att få det att inse sina misstag. Året därpå publicerade hon sina tankar i en egen artikelserie.¹⁸ Under tiden som detta utspelade sig bodde barnen hos Estelles föräldrar. Anledningen är inte känd. Det finns en uppgift om att Folke hade en affär eller romantisk relation med en annan kvinna och kanske behövde de tid att lappa ihop äktenskapet. Alternativt var deras konflikter om barnens uppfostran inte nyttiga för barnen.
- Under kriget satt Estelle i egenskap av scoutledare i samarbetsorganisationer: 1939 i arbetsutskottet för Kvinnoföreningarnas beredskapskommitté (KBK) som ordnade civilförsvarsinriktade kurser för ett dussin kvinnoföreningar. 1944 efterträdde hon Folke i St Göranskommittén för samarbete mellan pojks- och flickscouter. Andra engagemang hade med barnuppfostran att göra.
- 1940 började Estelle intressera sig för arbets- eller sysselsättningsterapi som en hjälp att rehabilitera de finska krigsinvaliderna¹⁹ och under en USA-vistelse 1944 i samband med faderns begravning gjorde hon studiebesök på sjukhusen där:

På hösten 1944 bildades i Stockholm på initiativ av grevinnan Estelle Bernadotte af Wisborg en kommitté för kurser i sysselsättningsterapi. Kommittén anordnade samma höst [i Röda Korsets regi] en veckas propaganda- och upplysningskurs i sysselsättningsterapi. Kursen, i vilken ett 30-tal arbetsledarinnor och redan verksamma sysselsättningsterapeuter deltog, omfattade bl. a. föreläsningar i psykologi och pedagogik, sysselsättningsterapin inom olika sjukhusområden, såsom för psykiskt sjuka, vid vanförestalter, epidemisjukhus och kustsanatorier; vidare föreläsningar angående sysselsättnings- och arbetsterapins betydelse i krigskirurgi, angående den fysiologiska bakgrunden till rörelseterapin m. m. Därutöver förekommo redogörelser för sysselsättnings- och arbetsterapins läge i Sverige, Finland, England, Danmark och Tyskland samt besök och demonstrationer å sjukvårdsanstalter, där arbetsterapi bedrevs. I anslutning till kursen anordnades propagandaföredrag med filmföreläsning för styresmän, läkare med flera inom Stockholms stads sjukvård.

Under våren 1945 anordnade samma kommitté en tre månaders försöksverksamhet med sysselsättnings- och arbetsterapi på Sabbatsbergs sjukhus och Garnisonssjukhuset i Stockholm, vilken rönste stort intresse från såväl patienternas som från läkarnas och personalens sida. Sommaren 1945

¹⁷ Bernadotte 1940.

¹⁸ Bernadotte, Estelle. [Artikelserie om barnuppfostran.] Husmodern 1941:1; 1941:3; 1941:5; 1941:7; 1941:9; 1941:11; 1941:13; 1941:16; 1941:19.

¹⁹ Bernadotte 1944.

hölls en ny kurs på två veckor för sysselsättningsterapeuter, vilken förlades dels till Stockholm, dels till Steneby slöjdskolor i Dalsland, där eleverna — som denna gång voro handarbets- eller vävlärlarinnor — åhörde föreläsningar i pedagogik och fingo praktisk undervisning i olika slag av handslöjd, såsom målning och textning, ramvävning, träslöjd, halmarbeten, metallslöjd, konstsömnad, pappersarbeten, julgranspynt o. d. I samband med denna kurs arrangerade kommittén i samarbete med amerikanska legationen på tekniska museet i Stockholm en bildutställning av sysselsättningsterapi i Amerika. Utställningen visades även i Göteborg.²⁰

1947 blev hon hedersledamot av Föreningen för arbets- och sysselsättningsterapi, 1968 yrkesgruppens beskyddarinna. Hon blev även kommendör av Vasaorden.

*

Efter Folkes död fick hon hedersuppdrag: ”Chef Sveriges flickors scoutförbund 49-57, styrelseledamot av Folke Bernadottes minnesfond, Sv nationalföreningen mot tbc, stiftelsen RK-hemmet, styrelseledamot Sophiahemmets vänner, FN:s krigsfångekommission 51, ordförande Sveriges flickscoutråd 51-60, ledamot världskommittén av Flickscouternas världsförbund 52-60, ordförande där sedan 57.”²¹ Hon var också aktiv i FN:s barnfond UNICEF, engagerade sig i naturvården, stöttade ett åldershem för kvinnor och var ordförande i Folke Bernadottes stiftelse för barn med cerebral pares. De flesta av uppdragen lämnade hon 1972.

Ekonomiskt hade hon det bra. Hon erhöll en okänd summa i hemgift & fick ärva Folke. Dödsboet efter hennes far värderades till 14,499,540 dollar brutto 4,906,450 dollar netto. Estelle erhöll en tredjedel av avkastningen och 249,513 dollar kontant.²² 1958 skall hon ha skattat för 10 miljoner. Hon var då Stockholms, om än inte Sveriges, rikaste kvinna. 1973 skall hon ha skattat för 60 miljoner.

Pengarna förvaltades av Carl-Erik Ekstrand (1910-1988), f d underofficer vid Folkes regemente, senare hovintendent, som gått kvällskurser i företagsekonomi och därefter skapat sig en egen förmögenhet. Ekstrand med fru bodde på Dragongården och efter fruns död gifte han om sig med Estelle. Det gjordes stor sak av att Gustaf VI godkände giftermålet men kanske behövdes det. Hans enkla bakgrund gjorde att äktenskapet betraktades som en mesallians. Efter giftermålet den 3 mars 1973 och fram till Estelles död den 28 maj 1984 bodde paret omväxlande i Sverige, USA & Saint-Paul-de-Vence nära Nice. Estelle dog i Uppsala i komplikationer av en höftoperation.

²⁰ SOU 1947: ss. 23-24.

²¹ Vem är Vem 1962: s. 134.

²² [Det Manvilleska dödsboet.] Svenska Dagbladet 1947-05-08.

Referenser

- Berg, Ellen. (red.) (1934.) Biktboken. Stockholm: Åhlén & Åkerlunds.
- Bernadotte, Estelle. (1944.) Arbetsterapi. Hertha 1944:10, s. 179.
- Bernadotte, Folke. (1940.) Pojkar och scouting. Stockholm: Wahlström & Widstrand.
[Medförfattare: Estelle Bernadotte.]
- Fortune. (1931.) The Seven Ages of Johns-Manville. Fortune Magazine 1931-06.
- Hadenius, Stig. (2007.) Vem var Folke Bernadotte? Lund: Historiska Media.
- Hewins, Ralph. (1950.) Count Bernadotte : His life and works. Minneapolis: T.S. Denison & Co.
- Ingham, John N. (1983.) Manville Family. Biographical Dictionary of American Business Leaders H-M. (Vol. 2.) Westport, Connecticut: Greenwood Press.
- Kalanik, Lynn M & McNulty, Mary. (1993 & 2004.) Johns-Manville Corporation. International Directory of Company Histories. <encyclopedia.com> (2016-01-01).
- Knagg, Peder jr. [Meijer-Granqvist, Paul.] (1932.) När Bernadotterna friade och gifte sig : tidsbilder 1798-1932. Stockholm: B. Wahlströms bokförlag.
- Manville, Anita. (1972.) The Lives and Wives of Tommy Manville. London: W.H. Allen.
- McCulloch, Jock & Tweedale, Geoffrey. (2008.) Defending The Indefensible : The Global Asbestos Industry and its Fight for Survival. Oxford University Press.
- NHS. (2016.) C.B. Manville. <Neenah Historical Society> (2016-01-01).
- SOU. (1947.) Utredningar och förslag angående sysselsättnings- och arbetsterapi. SOU 1947:44.
- Vem är Vem. (1962.) Harnesk, Paul. (red.) Vem är Vem : Storstockholm. Stockholm: Bokförlaget Vem är Vem AB.
- Waterbury, George, Waterbury, Claudine & Ruiz, Bert. (2009.) Mount Pleasant. San Francisco m m: Arcadia Publishing.